

27 Februari 2020

Expertmeeting Binnenstad Assen

Op 27 februari 2020 heeft ArchitectuurPunt Drenthe een expertmeeting georganiseerd met als onderwerp; **Is de binnenstad van Assen toekomstbestendig?** De bijeenkomst vond plaats in het Drents Archief. De uitbreiding en verbouwing door ZECC Architecten heeft in 2014 overigens de publiekprijs van de Drentse ArchitectuurPrijs ontvangen.

Hieronder volgt een korte toelichting over de aanleiding en het doel van deze meeting en een verslag van de gesprekken op hoofdlijnen.

Aanleiding en doel van de meeting:

Assen heeft – zoals veel andere middelgrote steden in Nederland – te maken met een stevige terugloop in detailhandel. Leegstand in de binnenstad ligt op 22 procent. Een transitie is nodig die inzet op het toekomstbestendig maken van de binnenstad. De vraag is; voldoet de huidige Binnenstadsvisie wel aan verwachtingen? De meeting in een huiskamersetting, onder leiding van Marcel Tankink, heeft als doel: het scherp voor ogen krijgen waar we nu staan, wat de uitdagingen concreet zijn en welke ideeën en voorstellen er liggen om erachter te komen hoe we dat nu gezamenlijk en ambitieus in gang kunnen zetten.

Introductie van de panelleden:

- Marcel Tankink, bekend van architectenbureau KAW uit Groningen, leidt de bijeenkomst.
- Hans Kuipers, gedeputeerde van Groen Links, heeft in zijn portefeuille zowel het binnenstadfonds van gemeente Assen als een deel van Regio Groningen-Assen.
- Melle van Dijk, Senior Projectmanager bij OKRA landschapsarchitecten, het architectenbureau achter het winnende ontwerp van Koopmansplein.
- Jessica Tjon Atsoi, stedenbouwkundige bij stedenbouwkundig bureau Urhahn. Urhahn zal een visie maken voor de binnenstad van Assen.
- Arjan van Bekkum, Voorzitter bij Stichting de Vaart in Assen. ViA houdt zich bezig met de aanpak van leegstand, evenementen in de stad en citymarketing. Daarnaast is van Bekkum notaris bij Notariskantoor Tijdhof

en benadert hierdoor de binnenstad van Assen vanuit de ogen van een ondernemer.

- Karin Dekker, wethouder bij de Gemeente Assen van onder andere ruimtelijke ordening, wonen, omgevingswet en energietransitie.

Het verslag dat volgt zal de hoofdlijnen van de gesprekken tussen Tankink en panelleden per gesprek weergeven.

Hans Kuipers, gedeputeerde GroenLinks

Hans Kuipers is een geboren en getogen Drentenaar en is sinds mei 2019 lid van de Gedeputeerde Staten. Over het centrum van Assen zegt Kuipers: “Er is een groot aanbod en er zit veel potentie in. Daarnaast heb je een groot gebied dat afhankelijk is van Assen als kern.”

Assen heeft een groot aanbod, maar tegelijkertijd staat 1 op de 5 winkels leeg. Hoe zie jij het probleem van leegstand?

“Een terugloop in aanbod is niet een probleem waar alleen Assen mee kampt, het geldt voor de hele provincie Drenthe. We zullen een stapje verder moeten kijken naar wat een stad levendig houdt: winkels, horeca, maatschappelijke voorzieningen, leefbaarheid perspectief. “ Kuipers voegt daaraan toe dat hij niet gelooft dat leegstand een doorgaande ontwikkeling is, hij merkt op: “Een stad is constant in verandering. Voorzieningen die geen draagkracht hebben in een dorp zullen zich concentreren in steden. De vraag is dus eigenlijk: hoe zorg je dat voorzieningen bereikbaar blijven in een aantal kernen? Bereikbaarheid en het maken van plaats voor deze voorzieningen staan hierin centraal.”

Karin Dekker, wethouder GroenLinks

Is het versterken van de woonfunctie van de binnenstad een mogelijke oplossing voor de leegstand?

“Als woongedeputeerde vinden we dat het versterken van de woonfunctie van een stad moet worden overwogen als mogelijke oplossing tegen de leegstand. Jongerenhuisvesting en eenpersoonshuishoudens groeien en tegelijkertijd willen ouderen door de groei van de thuiszorg ook vaker vlakbij of in het centrum wonen.”

Wat is de rol van de provincie bij het verbeteren van de binnenstad van Assen?

“De rol van de provincie is faciliterend en stimulerend. Het binnenstadsfonds voor Assen geven we samen met de Gemeente vorm, maar ook met vastgoedeigenaren. Centraal hierin staat de bijbehorende visie waar we als maatschappij belang bij hebben. Het gesprek over hoe het fonds uitgegeven zal worden is belangrijker dan het fonds zelf.” Of het huidige fonds (9 miljoen euro in totaal) voldoende zal zijn om de binnenstad te verbeteren zegt Kuipers: “Het is belangrijk dat er nu iets gebeurt. Vastgoed is altijd duur, maar het zal ook weer erg veel losmaken aan investeringen.”

Hoe zie je de rol van architecten en stedenbouwkundigen in dit verhaal?

“De rol van architecten en stedenbouwkundigen is het creëren van een prettige leefomgeving. Op objectniveau kun je verschil maken door kwaliteit toe te voegen aan een individueel object wanneer deze van functie verandert.” Over de aanpak van het Koopmansplein is Kuipers enthousiast: “Ik vind het tof dat Assen gebruikers heeft gevraagd een voorkeur van ontwerp aan te geven. Als het centrum als huiskamer van de stad moet functioneren, dan moeten bewoners hier zeggenschap over hebben.”

Karin Dekker is sinds begin 2019 namens GroenLinks wethouder van Assen. In het nieuwe bestuursakkoord genaamd ‘Sterke wijken in een sterke stad’ wordt de wijk centraal gesteld als pijler voor de binnenstad.

Hoeho zien jullie de wijken als pijler van de binnenstad en niet andersom?

“We zijn bezig met een omgevingsvisie van Assen. In de binnenstad zie je dat er een veranderend patroon ontstaat. Wonen en werken komen steeds dichterbij elkaar te staan: mensen werken thuis en ook de thuiszorg neemt toe. De wijk speelt dus een steeds belangrijkere rol. We zeggen: de binnenstad blijft belangrijk, maar we moeten ook wijken verbeteren in de vorm van meer groen en voorzieningen.”

En hoe zit het met de voorzieningen in de binnenstad?

“Alles begint met een visie. Voorgaande visie schoot eigenlijk tekort, het was meer een *one-issue* benadering op leegstand, een plan van aanpak. Het is belangrijk om de stad niet fragmentarisch, maar als een geheel te zien: wat wil je met de hele stad? We moeten nadenken over wat voor stad Assen wil zijn in betrekking tot: groen, woonprogramma, formaat van de binnenstad en, als we detailhandel willen, wát voor detailhandel dan?” Of het mogelijk is om te starten met bouwen zonder een concrete visie heeft Dekker geen duidelijk antwoord: “We zijn al dingen aan het doen, het transformeren van Koopmansplein is hier een voorbeeld van. Enerzijds is het gek om dat we hieraan beginnen aangezien de randen nog niet duidelijk zijn – anderzijds begrijpelijk want iedereen zit ons hijgend in de nek.”

Melle van Dijk, projectmanager OKRA

Allereerst gaf Melle van Dijk een toelichting op het plan voor het nieuwe Koopmansplein. Vervolgens stelde Tankink enkele vragen.

Het koopmansplein

“Een eerste indruk van je stad is ontzettend belangrijk – die indruk blijf je voor altijd houden. De transformatie van het Koopmansplein draagt bij aan het creëren van een positief beeld van Assen.” Volgens van Dijk hoeft het geen probleem te zijn dat de randen van het plein nog onduidelijk zijn, hij legt uit: “We hebben het plein nadrukkelijk iets kleiner gemaakt zodat het niet uitmaakt wat er precies met de randen gaat gebeuren. Belangrijk in het ontwerp blijft dat tijdens evenementen het Koopmansplein hét plein van Assen is, maar dat het ook op andere dagen een dynamisch plein is.”

Hoe zorg je voor deze dynamiek?

“Belangrijk hiervoor is de fontein en de projecties die het verhaal van Assen vertellen. Maar ook geïntegreerd groen in de speelplek voor kinderen.” Over natuur in Assen voegt van Dijk toe: “Het parkachtige karakter van Assen moet meer waarde krijgen. Dit geldt tevens voor de historische singelstructuur van de stad. De vraag is; Waar ligt de overgang tussen vastgoed en groen?”

Kan een plein gezellig worden als de architectuur eromheen lelijk is?

“Nee, maar een mooi plein kan er wel voor zorgen dat de eigenaars van de panden misschien meer in hun pand investeren.”

Jessica Tjong Atsoi, stedenbouwkundige Urhahn

Jessica Tjong Atsoi heeft als stedenbouwkundige ervaring in veel verschillende steden. Het stedenbouwkundige bureau Urhahn is gevraagd om een ruimtelijke visie voor de binnenstad van Assen te creëren.

Wat was je eerste indruk van Assen?

“Positief. Er zijn mooie historische panden en in het zuidelijke deel van het centrum ligt veel kwaliteit. De stad voelt authentiek. Dit gevoel wordt echter minder naarmate je naar het noordelijke deel doorloopt. Noord heeft een grootschaligheid die niet past bij het zuidelijke deel van het centrum.” Op de vraag of het zuidelijke deel niet gewoon gekopieerd kan worden naar het noorden zegt Tjong Atsoi: “Het gebied ligt er al, dus daar moeten we mee dealen. Van belang is om het vitale winkelgebied terug te halen. Daarnaast zitten in het noorden mooie gebieden. Die gebieden kunnen bijvoorbeeld mooie woongebieden worden.”

Welke stad heeft een vergelijkbaar probleem weten op te lossen?

“Eigenlijk is het leeglopen van een stad een probleem dat je in veel steden ziet. Ik heb in het centrum van Ede gewerkt. Daar hebben ze een visie gemaakt, een beeldkwaliteitplan dat aansluit bij deze visie en een bestemmingsplan die hierbij past. Ik zou aanraden om bij zo'n gemeente te vragen welke aanpak er is ingezet om de kwaliteit van de binnenstad te verbeteren. Wat je voor elkaar moet krijgen is dat ondernemers en vastgoedeigenaren ook zien dat er een verandering plaats moet vinden en hieraan bij willen dragen.”

In **reactie** hierop merkt Henk Kieft, directeur van architectenbureau KAW, op dat woningbouw regelmatig wordt genoemd als een oplossing voor de leegloop van een stad. Kieft bekritiseert: "Door de tijd heen is het centrum van een stad erg veranderd. Vroeger vond je hier ziekenhuizen en industrie, maar deze zijn tegenwoordig verplaatst naar buiten het centrum. Een vitaal centrum van een stad heb je niet met woningbouw, dat is dood in de pot. De binnenstad van Assen heeft een cultureel programma nodig." Tankink sluit zich hierbij aan en noemt als voorbeeld het cultureel centrum Forum in Groningen - geplaatst pal in de binnenstad. Tankink vraagt Dekker of het in Assen niet mogelijk was geweest om de weinige cultuurfuncties die Assen heeft in het centrum te leggen, waarop Dekker antwoordt: "Dat is een beetje terugkijken."

Arjan van Bakkum, Vaart in Assen (ViA)

Arjan van Bakkum wil met zijn rol in ViA een verbinder zijn die de verschillende partijen in Assen dichterbij elkaar brengt. In november heeft hij een stevige brief geschreven richting het gemeentebestuur en de gemeenteraad waarin hij meer vaart en ambitie vraagt. Over deze brief zegt van Bakkum wel: "Tegen ondernemers ben ik net zo stevig. Ik vind niet dat je als ondernemer achterover mag leunen."

Wat verzocht ViA - in deze brief - aan het gemeentebestuur?

"Je moet de brief zien in de context van het moment. We hadden geen begroting en belangrijke dingen die in essentie geen geld kosten - een economische visie bijvoorbeeld - worden tegengehouden. Voor een ondernemer is

het van belang om te weten welke kant je opgaat, een visie draagt hieraan bij." Hieraan voegt van Bakkum toe dat ondernemers zelf ook hun steentje moeten bijdragen. "Elke partij moet meekijken en een eigen visie op tafel leggen om de overheid te helpen en het proces te versnellen. Luister naar elkaar en versterk elkaar."

Vind je dat ondernemers hun rol voldoende vervullen?

"Er is een groep ondernemers die het moeilijk heeft. Hen zou je kunnen vragen of ze hulp nodig hebben, bijvoorbeeld met het veranderen van hun business."

Zou Ede als voorbeeldstad kunnen dienen voor hoe het in Assen moet?

"Ik denk inderdaad dat niet enkel van binnen naar buiten moet worden gekeken, maar ook van buiten naar binnen. Kijk bijvoorbeeld naar hoe bezoekers onze stad ervaren. Ga niet eigenwijs zelf bedenken hoe het moet maar doe inspiratie op bij andere gemeenten."

Nawoord

Na afloop van de officiële bijeenkomst is een afsluitende borrel gehouden. De toekomst van de binnenstad van Assen bleef het gespreksonderwerp.

De doelstelling om het scherp voor ogen krijgen waar we nu staan en wat de uitdagingen concreet zijn is deels bereikt.

Hoewel concrete ideeën en voorstellen nog beperkt zijn is wel gebleken dat alle partijen betrokken zijn.

We hopen dat deze bijeenkomst bijdraagt aan het proces van ontwikkeling om de binnenstad van Assen toekomstbestendig te maken.

Naborrel expertmeeting 27 februari 2020 in het Drents Archief (foto's: Jan Hulsegge)

